

Две награди за наука „Питагор“ 2015 в областта на химията

Д. Л. Цалев

*Катедра „Аналитична химия“, Факултет по химия и фармация, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“,
бул. „Дж. Баучер“ 1, 1164 София*

Факс: 02-9625438, ел. поща: tsalev@chem.uni-sofia.bg

Постиженията на българските учени в областта на химията бяха оценени с две високи награди при тазгодишното присъждане на наградите „Питагор“. Министерството на образованието и науката (МОН) обяви наградите за постижения в областта на науката за периода 2013–2014 г. Номинациите за различните категории награди бяха направени от БАН, университети и други научни организации. Авторитетно жури с председател чл.-кор. проф. дн Константин Хадживанов оцени номинираните 41 учени в категориите: млад учен; успешен ръководител на международни проекти; постижения в техническите науки; в природните науки и математиката; в биомедицинските науки; в обществените и хуманитарните науки.

Инициативата за ежегодни награди на МОН стартира през 2003 г. и през изминалите години се утвърди като престижно отличие за особен принос на учени и научни колективи за развитието на научните изследвания в България. От 2008 г. наградата носи името на древногръцкия математик и философ Питагор <<http://www.pitagor.bg>>. Както и през предишните години, материали за наградените учени се публикуват в списание „Химия и индустрия“, вж. Д. Л. Цалев, 80 (1–2), (2009) 17; 81 (1), (2010) 11; 82 (1–2), (2011) 22; 83 (1–2), (2012) 21; 84 (12), (2013), на сайтовете на Съюза на химиците в България <<http://www.unionchem.org>>, МОН <<http://www.minedu.government.bg>> и други печатни и електронни източници.

На церемонията, която се проведе на 18 юни 2015 г. в столичния хотел „Балкан“, присъстваха Министърът на образованието и науката и домакин на церемонията проф. дн Тодор Танев, председателят на Българската академия на науките акад. Стефан Воденичаров, ректорът на СУ чл.-кор. проф. дн Иван Илчев, ректори на висши училища, досегашни носители на награда „Питагор“, журналисти, преподаватели, учени и други официални гости. Победителите получиха парични награди в размер на 10000 или 5000 лв. и почетни знаци.

През 2015 г. за първи път бяха връчени награди за високи научни резултати от партньорите на България в наукометрията от страна на международното научно из-

дателство „Елзевир“ и от „Томсън Ройтерс“. Софийският университет „Св. Кл. Охридски“ получи наградата „СайВал“ (SciVal Award 2015) на „Елзевир“ за най-високо качество на научната продукция. Институтът за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ) при БАН получи награда от издателство „Томсън Ройтерс“ по показателите „Essential Science Indicators for highly cited, top and hot papers“.

Голямата награда „Питагор“ за 2013–2014 г. за млад учен бе присъдена на доц. д-р Георги Георгиев Йорданов от Факултета по химия и фармация на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“

Изследователската дейност на доц. д-р Георги Йорданов е в областта на нанотехнологиите, по-конкретно приноси за разработка на наноматериали на полимерна основа за лекарствено доставяне на антибиотици, противоракови и противогъбични средства. През периода 2013–2014 г. той е публикувал 8 статии в международни списания с импакт фактор, 3 глави в книги, две от които са отпечатани от престижното международно издателство „CRC Press“ към „Taylor & Francis“. Трудове на доц. д-р Георги Йорданов са цитирани 76 пъти в специализираната литература през същия период. Той е носител на различни други награди, както и на два бронзови медала от международни олимпиади по химия в Индия и Дания. (вж. Д. Л. Цалев, Химия и индустрия, 84 (3–4), (2013) „Гл. ас. д-р Георги Георгиев Йорданов от Факултета по химия и фармация получи Наградата на Столична община за най-добър млад учен на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за 2013 г.“).

Георги Йорданов е роден през 1982 г. в Кюстендил. Получава бакалавърска степен по специалността „Химия“ в Химическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ (ХФ-СУ) през 2006 г, а година по-късно – магистърската степен „Наноматериали и нанотехнологии“ в същия факултет (сега Факултет по химия и фармация, ФХФ). Удостоен е с награди за отлично представяне на постер на млад учен на работните срещи „Nanoscience & Nanotechnology“ (през 2004, 2007 и 2008 г.), както и награда от Немската фондация за развитие на българското висше образование през 2004 г., награда на ректора на СУ (2005 г.) и др. От 2009 г. той е асистент към катедра „Обща и неорганична химия“ при ХФ-СУ, от 2010 г. е главен асистент, а през 2014 г. е хабилитиран като доцент. През 2010 г. д-р Йорданов се насочва към полимерните нанотехнологии и приложението им като наноносители на биологично-активни вещества. Разработва нови формулировки на антибиотици и противоракови средства на базата на полицианоакрилати и адаптира успешно метода на нанопреципитация за получаването им, за което е удостоен с първа награда за изявен млад учен в областта на полимерите „Проф. Иван Шопов“ (за 2010 г.). Осъществил е 4 успешни специализации в Испания, Япония и Словакия. Като преподавател в катедра „Обща и неорганична химия“ във ФХФ-СУ чете лекции на студенти в бакалавърската степен по „Нанотехнологии в биологията, медицината и фармацията“ и в магистърската програма „Наноматериали и нанотехнологии“ в курса „Фармацевтични нанотехнологии“.

Доц. д-р Г. Йорданов е участвал в национални научни проекти и международни европейски програми (COST) в областта на нанотехнологиите. Има високи наукометрични показатели: над 50 научни публикации, с общ импакт фактор $IF = 55$; над 120 цитата в международни научни издания; над 60 представяния на научни конференции и симпозиуми; 3 поканени лекции и семинари в чуждестранни университети и научни институти. Основните приноси на доц. д-р Г. Йорданов са в областта на разработването на различни наноструктурирани материали, най-вече в областта на биомедицинските нанотехнологии, където той е разработил различни процедури за получаване на наночастици с оптимизирани физикохимични свойства с цел използването им като наноносители на антибиотици, противоракови и противогъбични препарати. Съвместно със специалисти от други области доц. д-р Г. Йорданов е участвал в биомедицински изпитания за цитотоксичност, лекарствено проникване и изследване на вътреклетъчната локализация на някои от лекарствените форми. Бил е неколккратно номиниран за Голямата награда за наука „Питагор“ в категорията „Млад учен“ на МОН (2011–2015 г.).

Вж. още: <www.pitagor.bg>, <<http://www.minedu.government.bg>>, <<http://www.chem.uni-sofia.bg/depart/ichem>>, <<https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/>>

[universitet_t/fakulteti/fakultet_po_himiya_i_farmaciya/novini/laureati_na_nagradite_pitagor](https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/novini_i_s_bitiya/doc_d_r_georgi_jordanov_i_prof_dfzn_stojcho_yazadzhiev_stanaha_laureati_na_nagradite_pitagor)>, https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/novini_i_s_bitiya/doc_d_r_georgi_jordanov_i_prof_dfzn_stojcho_yazadzhiev_stanaha_laureati_na_nagradite_pitagor.

Доц. д-р Нели Стоянова Косева – директор на Института по полимери при БАН, получи Голямата награда „Питагор“ за 2015 г. в категория „Успешен ръководител на международни проекти“

Доц. д-р Нели Косева е ръководител на проекта „Укрепване на научноизследователския капацитет и иновационен потенциал на Института по полимери към БАН за пълно интегриране в Европейското изследователско пространство“, финансиран от Седма рамкова програма на ЕС. Резултатите са насочени към здравеопазване, екология,

алтернативни източници на енергия, ефективно използване на ресурсите. Досега са публикувани 75 научни статии и са подадени две заявки за патенти, а членове на колектива са представили доклади на 90 научни форума. Доц. д-р Н. Косева е ръководител и на още два проекта по европейски програми и фондове, като привлечените финансови ресурси са 6 653 000 лв.

Нели Стоянова Косева завършва висше образование през 1987 г. в Химическия факултет (сега Факултет по химия и фармация) на СУ „Св. Климент Охридски“ като магистър по химия със специалност „Органична и аналитична химия“. След едногодишна следдипломна специализация по „Физични методи в полимерната химия“ ередовен докторант в лаборатория „Водоразтворими полимери, биополимери и полиелектролити“ към катедра „Органична химична технология“ (сега катедра „Фармацевтична и приложна органична химия“) към ФХФ-СУ. Защитава докторска дисертация за изследвания върху механизма на радикаловата съполимеризация на акриловата киселина и 1-винил-2-пиролідона. През 1997 г. постъпва на работа като химик в Института по полимери на Българската академия на науките, а следващата година е избрана за научен сътрудник II степен. Хабилитира се през 2008 г. и следващите четири години е научен секретар на Института по полимери. От 2012 г. доц. д-р Н. Косева е директор на същия институт.

Доц. д-р Нели Косева е била на постдокторска специализация през 2001 г. във Фармацевтичния департамент на Лондонски университет, Великобритания (сега The UCL School of Pharmacy), гостуващ учен (4 месеца, 2004 г.) в Университета на Кобе, Япония, както и

Мария Кюри стипендиант в Центъра за полимерни и въглеродни материали към Полската академия на науките, по програма „Мобилност“ на Шеста рамкова програма на ЕС.

Доц. д-р Н. Косева работи в областта на биосъвместимите и биоразградимите полимерни системи като носители на лекарствени вещества. Приносите от научните ѝ изследвания се отнасят до синтеза на функционални и реакционноспособни полимери, съдържащи фосфонатни, фосфатни, фосфорамидни, циклични карбонатни и други функционални групи, лекарствено-полимерни конюгати за контролирано освобождаване на биологично активни вещества, микро- и наноразмерни материали, получени от чувствителни на външни въздействия полимери, материали на основата на природни полимери и др. Съавтор е на 52 научни труда, от които три обзорни статии, две заявки за патенти и две авторски свидетелства, съръководител на трима докторанти.

Доц. д-р Косева участва и е ръководител на научно-изследователски и инфраструктурни проекти, финансирани от национални и Европейски фондове и програми. Голямата награда „Питагор“ за успешен ръководител на международен проект получава за проекта „Укрепване на научноизследователския капацитет и иновационен потенциал на Института по полимери към БАН за пълно интегриране в Европейското изследователско пространство“ (ПОЛИННОВА, договор № 316086), на стойност 2 151 327 евро, финансиран по Седма рамкова програма на ЕС. Проектът подпомага изследвания и иновационни дейности, които са идентифицирани като стратегически за развитието на института и са в съответствие с националните приоритети (Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 и Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014–2020) и Европейски стратегически програми и инициативи – Съюз за иновациите, Хоризонт 2020). Изследванията са върху полимерни материали на основата на природни (възобновяеми) суровини и разградими полимери, полимери с разнообразна макромолекулна архитектура, топология и функционалност, наноразмерни и интелигентни полимерни системи, композитни и хибридни полимерни материали. Резултатите са насочени към сектори с ключово значение за обществото – здравеопазване, екология, ефективно използване на ресурсите. Проектът се изпълнява в сътрудничество с шест европейски партньори. Доцент д-р Нели Косева е ръководител на проект, финансиран по Европейския фонд за регионално развитие (ОПК, BG161PO003-1.2.04-0096-C0001) за обновяване на инфраструктурата и подкрепа на приложните изследвания в Института по полимери при БАН за разра-

ботване на нови полимерни и композитни материали от неконвенционални суровинни източници с приложение в екологични, енергоспестяващи и свързани със здравето технологии, както и на проект за устойчиво кариерно развитие на младите учени, докторанти и постдокторанти в приоритетни области на полимерната наука, реализиран с финансовата помощ на Европейски социален фонд (ОПЧР, BG051PO001-3.3.06-0017/18.07.2013 г.).

Доц. д-р Н. Косева е национален представител в подкомитет „Европейски изследователски съвет, дейности по програмата „Мария Склодовска-Кюри“, бъдещи и навлизащи технологии“ на програмата за научни изследвания и иновации на ЕС „Хоризонт 2020“, член на Управляващия комитет на Европейска мрежа „Интелигентни неорганични полимери“ (CM1302), на Експертния съвет по наука, технологии и иновации при кмета на София, на Общото събрание на БАН, на Съюза на химиците в България.

Допълнителна информация за дейността на доц. д-р Нели Косева се намира на електронната страница на Института по полимери www.polymer.bas.bg, на проекта „Полиннова“ <http://polinnova.polymer.bas.bg/>, <http://www.scopus.com>, <http://scholar.google.co.uk> и други.

Сърдечни поздравления на наградените колеги-химици, много здраве, щастие и по-нататъшни успехи!

Two Pitagoras'2015 prizes for science in the field of chemistry

D. L. Tsalev

Chair of Analytical Chemistry, Faculty of Chemistry and Pharmacy, St. Kliment Ohridski University of Sofia, 1 J. Bourchier Blvd., 1164 Sofia, Bulgaria
Fax: +359-2-9625438, e-mail: tsalev@chem.uni-sofia.bg

Information on Piagoras'2015 prizes for science in the field of chemistry for the period 2013–2014 awarded by the Bulgarian Ministry of Education and Science on 18th June 2015 in Sofia is presented. Brief biographical data and photographs of awardees are given. They are Associate Professor Dr. Georgi Yordanov, affiliated at the Chair of General and Inorganic Chemistry, Faculty of Chemistry and Pharmacy, St. Kliment Ohridski University of Sofia, as a successful young researcher on nanomaterials as carriers in biomedical nanotechnologies www.chem.uni-sofia.bg and Associate Professor Dr. Neli Koseva, Institute of Polymers at the Bulgarian Academy of Sciences www.polymer.bas.bg, as a successful coordinator of international project in the field of polymer chemistry.